JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER
16 päivänä heinäkuuta 1998 *

1. Alankomaissa Utrechtissa sijaitseva Centrale Raad van Beroep on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle kolme ennakkoratkaisukysymystä, jotka koskevat pääasiassa sitä, annetaanko asetuksen N:o 574/72 [1] säännöksissä sellaisen jäsenvaltion sosiaaliturvalaitokselle, jonka lainsäädännön soveltamisalaan työntekijä kuului joutuessaan työkyvyttömäksi, mahdollisuus uudelleenarvioida työntekijälle vahvistetun työkyvyttömyyden aste tai kieltäytyä maksamasta tälle työkyvyttömyysetuuksia ilman, että olisi etukäteen vaadittu, että asianomaisen tutkii hänen asuinpaikkansa toimivaltaisen laitoksen lääkäriasema.

I Tosiseikat kahdessa pääasiassa

2. Ensimmäisessä asiassa asianosaisina ovat Landelijk instituut sociale verzekeringen valittajana ja Voeten vastapuolena. C. J. M. Voeten, joka asuu Belgiassa, työskenteli vuoden 1976 lokakuusta lähtien trukinkuljettajana Alankomaihin sijoittautuneessa yhtiössä. Hän lopetti työnteon vuoden 1989 marraskuussa selkä-, hartia- ja polvivaivojen vuoksi.

Alankomaalaisen sosiaaliturvalaitoksen lääkäriasema tutki Voetenin vuoden 1990 elokuun alussa. Voetenia Antwerpenissä hoitava erikoislääkäri lähetti laitokselle tietoja, jotka liitettiin asiakirjoihin. Voeten keskusteli joulukuussa 1990 alankomaalaisen ergonomin kanssa, jonka piti arvioida hänen työkykyään. Voetenille myönnettiin 1.3.1991 tehdyllä päätöksellä 22.11.1990 alkaen työkyvyttömyysetuus, joka oli laskettu 80—100 prosentin työkyvyttömyyden perusteella.

3. Tämä työkyvyttömyyden aste oli määritelty soveltamalla "mukautetun työn" arviointiperustetta, eli suhteessa työntekijän voimiin ja kykyihin sekä suhteessa työhön, jota hän voisi koulutuksensa ja aikaisemman kokemuksensa perusteella kohtuudella tehdä. Työkyvyttömyyttä koskevaa lainsäädäntöä kuitenkin muutettiin 1.8.1993 alkaen, ja tämä arviointiperuste korvattiin käsitteellä "kaikki yleisesti hyväksyttävä työ, jota työntekijä pystyy voimiensa ja kykyjensä mukaisesti tekemään".

* Alkuperäinen kieli: espanja.

1 — Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä 21 päivänä maaliskuuta 1972 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 574/72, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2.6.1983 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 86), sellaisena kuin se on muutettuna Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisehdoista ja sopimusten mukautuksista annetulla asiakirjalla (EYVL L 302, s. 23).

Tästä ajankohdasta lähtien työkyvyttömyyden aste on määritelty vertaamalla kykyä niiden tulojen hankkimiseen, jotka työntekijä ansaitsi entisessä työssään ollessaan vielä terve, siihen palkkaan, jonka hän voi vielä saada uudessa "yleisesti hyväksyttävässä työssä". Tällä menettelyllä lisättiin niiden henkilöiden työmahdollisuuksia, jotka oli katsottu työkyvyttömiksi aikaisemman lainsäädännön perusteella.

4. Tästä johtuen maksamisesta vastaavan laitoksen lääkäriasema kutsui Voetenin uudestaan Alankomaihin hänen työkyvyttömyytensä uudelleenarvioimiseksi. Voeten tapasi 13.2.1995 vastaanotolla lääkärin, joka katsoi, että Voeten saattoi vammoistaan huolimatta tehdä yleisesti hyväksyttyä työtä kokopäiväisesti.

Voeten keskusteli seuraavaksi ergonomin kanssa, joka suositteli Voetenin luokittelemista niiden henkilöiden ryhmään, jotka kärsivät 35—45 prosentin työkyvyttömyydestä. Katsottiin, että hän voisi saada hänelle sopivasta työstä palkkaa, joka verrattuna trukinkuljettajan palkkaan merkitsisi sitä, että hänen tulonhankkimiskykynsä oli heikentynyt 36 prosenttia. Valittajana oleva laitos vähensi 20.6.1995 tekemällään päätöksellä Voetenin eläkettä 1.7.1995 alkaen laskien sen 35—45 prosentin työkyvyttömyyden perusteella.

5. Voeten aloitti 1.7.1995 työnteon uudelleen entisessä työpaikassaan, tällä kertaa laattojen kylmäkuivaajana. Hänen eläkettään muutettiin uudestaan hänen uudet tulonsa huomioon ottaen 25.10.1995 tehdyllä päätöksellä siten, että se laskettiin 25—35 prosentin työkyvyttömyyden perusteella.

6. Voeten nosti kumoamiskanteen näistä päätöksistä vedoten siihen, että mitään kunnollista tarkastusta ei ollut tehty eikä hänen valituksiinsa ollut juurikaan kiinnitetty huomiota. Hän väitti, että Antwerpenissä olevan erikoislääkärinsä lausunnon mukaan hän kärsi 80—100 prosentin työkyvyttömyydestä.

7. Amsterdamin Arrondissementsrechtbank hyväksyi Voetenin kanteen 20.6.1995 tehdyn päätöksen osalta ja kumosi tämän päätöksen. Valittajana oleva laitos valitti tuomiosta Centrale Raad van Beroepiin.

8. Toisessa asiassa asianosaisina ovat Landelijk instituut sociale verzekeringen valittajana ja Beckers vastapuolena. J. Beckers, joka asuu Belgiassa, on työskennellyt kokoajana 20.2.1989 alkaen Alankomaissa sijaitsevassa yrityksessä. Hän lopetti työnteon 2.9.1993 alaselän vaivojen vuoksi. Beckers tutkittiin kolme kuukautta myöhemmin Alankomaissa,

minkä jälkeen lääkäri teki diagnoosin nikamainvälilevyviasta. Tämä diagnoosi perustui varsinaiseen tutkimukseen sekä asianomaista hoitavan ortopedin toimittamiin tietoihin. Asuinvaltion sosiaaliturvalaitokselta ei pyydetty mitään tietoja.

9. Beckers tutkittiin uudestaan kesäkuussa 1994 ja hän keskusteli useaan otteeseen ergonomin kanssa. Ergonomi katsoi, että Beckers saattoi toimia muissa korvaavissa tehtävissä ilman, että siitä oli vaaraa hänen selälleen. Ergonomin mukaan Beckers kärsi alle 15 prosentin työkyvyttömyydestä.

10. Viidenkymmenenkahden viikon odotusajan, jolloin asianomainen saa normaalisti sairausetuudet, jälkeen Beckers haki 1.9.1994 työkyvyttömyysetuutta, joka hylättiin 12.9.1994 tehdyllä päätöksellä. Beckers nosti kanteen tästä päätöksestä väittäen, että arviointi oli tehty pintapuolisesti.

11. Haagin Arrondissementsrechtbank hyväksyi Beckersin kanteen 5.8.1996 antamassaan tuomiossa. Landelijk instituut sociale verzekeringen valitti tuomiosta Centrale Raad van Beroepiin.

II Ennakkoratkaisukysymykset

12. Ennen näiden kahden riita-asian ratkaisemista Centrale Raad van Beroep päätti lykätä asian käsittelyä ja se esitti yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kolme ennakkoratkaisukysymystä:

"1) Onko asetuksen N:o 574/72 51 artiklan 1 kohdan vastaista, että tarkastettaessa työntekijän työkyvyttömyyden astetta toimivaltainen laitos tekee sijaintivaltiossaan työkyvyttömyysetuuksien saajan lääkärintarkastuksen ilman, että tämän työntekijän oleskelu- tai asuinvaltion laitos olisi tätä ennen suorittanut lääkärintarkastuksen, kun rajatyöntekijän osalta voidaan katsoa, että välimatka hänen asuinpaikkansa ja toimivaltaisen laitoksen välillä ei välttämättä ole pidempi kuin hänen asuinpaikkansa ja asuinpaikan laitoksen välinen etäisyys?

2) Onko asetuksen N:o 574/72 40 artiklan vastaista, että silloin kun oikeus työkyvyttömyyksiin vahvistetaan ensimmäistä kertaa, toimivaltainen laitos arvioi työkyvyttömyyden itse suorittamansa lääkärintarkastuksen perusteella, ilman että asuinpaikan laitos olisi tätä ennen suorittanut lääkärintarkastuksen?

3) Jos vastaus toiseen kysymykseen on kieltävä, onko vastaus sama myös siinä ta-

pauksessa, että toimivaltainen laitos ei ole pyytänyt asiakirjoja tai lääkärinlausuntoja taikka tietoja asuinpaikan laitokselta eikä siten ole ottanut näitä huomioon, vaan se on tutkinut ainoastaan ne tiedot, jotka on saatu hoitavilta lääkäreiltä siitä maasta, jossa työntekijä on hoidossa?"

tiedot, jotka se on saanut muiden jäsenvaltioiden laitoksilta. Jokaisella laitoksella säilyy kuitenkin oikeus saattaa hakija oman valintansa mukaisen lääkärin tutkittavaksi, paitsi niissä tapauksissa, joissa sovelletaan asetuksen [N:o 1408/71] 40 artiklan 4 kohdan säännöksiä."

III Yhteisön lainsäädäntö

13. Säännökset, joiden tulkintaa kansallinen tuomioistuin pyytää, ovat asetuksen N:o 1408/71 [2] täytäntöönpanomenettelystä annetun asetuksen N:o 574/72 40 artikla ja 51 artiklan 1 kohta.

"40 artikla

— —

Työkyvyttömyyden astetta määritettäessä jäsenvaltion laitoksen on otettava huomioon asiakirjat, lääkärinlausunnot ja hallinnolliset

Asetuksen 51 artiklassa, joka kuuluu säännöksiin, joiden otsakkeena on "Hallinnolliset tarkastukset ja lääkärintarkastukset", säädetään, että

"1. Kun etuuksia saava henkilö, joka saa erityisesti:

a) työkyvyttömyysetuuksia;

— —

oleskelee tai asuu muun jäsenvaltion alueella kuin sen valtion alueella, jossa maksamisesta vastaava laitos sijaitsee, hallinnolliset tarkastukset ja lääkärintarkastukset tekee tämän laitoksen pyynnöstä etuuden saajan oleskelu- tai asuinpaikan laitos viimeksi mainitun laitoksen soveltamassa lainsäädännössä säädetyn menettelyn mukaisesti. Maksamisesta vastaavalla

2 — Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna asetuksella N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6), sellaisena kuin se on muutettuna Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisehdoista ja sopimusten mukautuksista annetulla asiakirjalla.

laitoksella säilyy kuitenkin oikeus tarkastuttaa edunsaaja itse valitsemallaan lääkärillä.

— —"

14. Edellä olevasta seuraa, että huomioon on otettava myös asetuksen N:o 574/72 121 artikla, jossa käsitellään jäsenvaltioiden tekemiä täytäntöönpanoa koskevia lisäsopimuksia. Artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Kaksi jäsenvaltiota tai useampi jäsenvaltio tai näiden jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat tarvittaessa tehdä sopimuksia tarkoituksenaan täydentää asetuksen [eli asetuksen N:o 1408/71] hallinnollista täytäntöönpanomenettelyä. Tällaiset sopimukset merkitään täytäntöönpanoasetuksen [eli asetuksen N:o 574/72] liitteeseen 5.

— —"

IV Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

15. Landelijk instituut sociale verzekeringen, Alankomaiden hallitus, Saksan hallitus ja komissio ovat esittäneet kirjalliset huomautuksensa EY:n tuomioistuimen perussäännön 20 artiklassa asetetussa määräajassa. Landelijk instituut sociale verzekeringenin edustaja sekä Alankomaiden hallituksen asiamies ja komission asiamies saapuivat 2.7.1998 pidettyyn suulliseen käsittelyyn.

A *Ensimmäinen kysymys*

16. Valittajana oleva sosiaaliturvalaitos väittää, että asetuksen N:o 574/72 51 artiklassa esitettyyn sääntöön, jonka mukaan hallinnolliset tarkastukset ja lääkärintarkastukset tekee asuinvaltion laitos maksamisesta vastaavan laitoksen pyynnöstä työkyvyttömyysetuuksia jäsenvaltion sosiaaliturvalaitokselta saavan henkilön asuessa toisen jäsenvaltion alueella, sisältyy poikkeus, jota sovelletaan rajatyöntekijöihin, jotka ovat tottuneet käymään päivittäin toisessa jäsenvaltiossa ja joille matka asuinvaltion lääkäripalveluihin voi olla pidempi kuin jos he menisivät maksamisesta vastaavan laitoksen lääkäriasemalle.

Landelijk instituut sociale verzekeringen väittää kantansa tueksi, että tämän säännöksen tarkoituksena on suojella työntekijöiden terveyttä, jota ei pidä vaarantaa liian pitkällä

matkalla, kun jäsenvaltio, jossa maksamisesta vastaava laitos sijaitsee, ja asuinvaltio ovat kaukana toisistaan maantieteellisesti. Näin ei ole Voetenin kaltaisen työntekijän osalta, jolle matka alankomaalaisten lääkäripalvelujen luo on lyhyempi kuin jos hänet kutsuttaisiin tutkimuksiin Belgiaan.

Maksamisesta vastaava laitos väittää lisäksi, että sairausvakuutusta, äitiyttä ja työkyvyttömyyttä koskevassa 12.8.1982 tehdyssä Belgian ja Alankomaiden välisessä sopimuksessa [3] vahvistetaan sen perustelut. Sopimuksen 21 §:ssä määrätään, että lääkärintarkastus tehdään maksamisesta vastaavan laitoksen pyynnöstä asuinpaikan laitoksessa, ja 23 §:ssä lisätään, että maksamisesta vastaavalla laitoksella on yhtä hyvin oikeus suorittaa tutkimuksia toisessa valtiossa kuin kutsua asianomainen siellä tehtävään tarkastukseen. Valittajan mukaan asetuksen N:o 574/72 121 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat katsoessaan sen tarpeelliseksi määritellä hallinnollisia täytäntöönpanosääntöjä, joilla poiketaan asetuksen säännöksistä.

17. Alankomaiden hallitus selittää, että vuoden 1993 elokuussa tapahtuneen lainsäädäntöuudistuksen myötä työkyvyttömyyttä ei enää vahvista lääkäri vaan ergonomi, joka ottamalla huomioon lääkärien toteamat vammat määrittelee, voiko asianomainen vielä harjoittaa jotain tointa. Ergonomi on koko menettelyn ajan yhteydessä asianomaiseen ja tämän entiseen työantajaan, jotta asianomainen voisi mahdollisesti aloittaa uudelleen työt yrityksessä. Vuoden 1993 elokuusta alkaen Alankomaiden toimivaltainen laitos on määritellyt uudelleen kaikkien alle 45-vuotiaiden työkyvyttömien työkyvyttömyyden asteen, koska arviointiperusteita oli perusteellisesti muutettu. Tämän vuoksi Voeteniin kohdistuneen tarkastuksen tavoitteena ei ollut tarkistaa, *oliko hänen terveydentilansa pysynyt vakaana*, vaan määritellä, pysyikö hän uusienkin arviointiperusteiden mukaan työkyvyttömänä. Alankomaiden hallituksen mukaan asetuksen N:o 574/72 51 artiklaa ei voida soveltaa Voetenin tapaukseen, koska kyseessä ei ollut vain lääkärintarkastus vaan pikemminkin työkyvyttömyyttä koskeva uusi päätös. Koska tämä menettely voidaan rinnastaa työkyvyttömyyden toteamista koskevaan menettelyyn, sen on kuuluttava asetuksen 40 artiklan eikä 51 artiklan soveltamisalaan.

Alankomaiden hallitus lisää sen varalta, että yhteisöjen tuomioistuin ei ole samaa mieltä, että rajatyöntekijöiden osalta käyminen sen jäsenvaltion alueella, jossa maksamisesta vastaava laitos sijaitsee, ei muodosta estettä työtekijöiden vapaalle liikkuvuudelle eikä saata heidän terveydentilaansa vaaraan. Alankomaiden hallitus korostaa, että ulkomailla asuvien työntekijöiden uudelleensopeuttaminen on yleensä vaikeampaa, koska yhteydenpito

3 — Tämä sopimus on esitetty asetuksen N:o 574/72 liitteessä 5, joka koskee voimaan jäävien kahdenvälisten sopimusten täytäntöönpanosäännöksiä, olevassa 9 kohdan d alakohdassa.

ergonomin ja yrityksen sekä yrityksen ja asianomaisen välillä on sitä vaikeampaa, mitä pidempi välimatka on. Sitä vastoin rajatyöntekijät ovat työelämään uudelleensopeuttamisen onnistumisen kannalta käytännössä samassa asemassa kuin Alankomaissa asuvat työntekijät. Voetenin suhteen tämä onnistui, kun hän aloitti uudelleen työnteon yrityksessä, jossa hän oli työskennellyt aiemmin.

18. Saksan hallitus toteaa heti, että asetuksen N:o 574/72 51 artiklaan ei sisälly rajatyöntekijöitä koskevaa poikkeusta ja että kansallinen tuomioistuin kysyy sitä, voidaanko toisessa jäsenvaltiossa asuvaa työntekijää vastaan vedota toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan maksamisesta vastaavan laitoksen tekemiin tutkimusten tuloksiin. Saksan hallituksen mukaan maksamisesta vastaava laitos on toimivaltainen tekemään lopullisen päätöksen, vaikka se olisikin käyttänyt asianomaisen asuinvaltion laitoksen palveluja, jotta asianomainen välttyisi siirtymisen vaivalta.

Saksan hallitus lisää, että kyseessä olevat työntekijät voivat vapaasti vedota 51 artiklan tarjoamaan suojaan; kun työkyvyttömyys on todettu toisessa jäsenvaltiossa, ei ole enää tarpeen välttää työkyvyttömyysetuuksien saajalle matkoista aiheutuvaa haittaa, ja olisi järjetöntä sekä hallinnolliselta että taloudelliselta kannalta sekä 51 artiklassa tarkoitetun hallinnon yksinkertaistamisen tavoitteen kanssa yhteensopimatonta edellyttää, että työntekijälle tehdään tutkimukset hänen asuinvaltiossaan, kun maksamisesta vastaava laitos on jo tutkinut hänet. Saksan hallitus väittää lopuksi, että työntekijällä, joka on vapaaehtoisesti osallistunut tutkimuksiin siinä jäsenvaltiossa, jossa maksamisesta vastaava laitos sijaitsee, ei voi olla oikeutta peruuttaa suostumustaan, kun hän ei ole tyytyväinen saatuun tulokseen.

19. Komissio korostaa, että 51 artiklan 1 kohdan tavoitteena ei ole vain välttää työntekijöiden turhia matkoja, jotka voivat vaarantaa heidän terveytensä, vaan koska siinä säädetään, että tutkimukset tekee asuinvaltion laitos, sen tavoitteena on työkyvyttömyyden toteaminen sellaisessa lääkärikeskuksessa, jonka työntekijä tuntee paremmin ja jossa käytetään kieltä, jonka hän osaa parhaiten. Komissio lisää, että tämä koskee myös rajatyöntekijöitä, vaikka välimatkat olisivat lyhyitä, kuten Voetenin tapauksessa. Komissio päättää perustelunsa toteamalla, että asetuksen N:o 574/72 51 artiklasta ei voida poiketa ja että on yhteisön lainsäätäjän asiana muuttaa sitä.

20. Katson, että kansallinen tuomioistuin haluaa ensimmäisellä kysymyksellään selvittää, onko asetuksen N:o 574/72 51 artiklan 1 kohtaa tulkittava sen sanamuodosta poikkeavalla tavalla, joka muuttaa yhteisöjen tuomioistuimen sille aiemmin antamaa tulkintaa, silloin kun työkyvyttömyysetuuksien saajana on rajatyöntekijä.

Voin heti todeta, että en näe tähän mitään perusteita.

21. Kiistanalaisen säännöksen sanamuodon tutkimisen perusteella voidaan todeta, että ensinnäkin siinä tarkoitetaan työntekijää, joka saa jo työkyvyttömyysetuuksia ja joka asuu eri jäsenvaltiossa, kuin missä maksamisesta vastaava laitos sijaitsee; toiseksi siinä esitetään säännöt menettelylle, jonka mukaan edunsaajan lääkärintarkastus on tehtävä, ja kolmanneksi siinä säädetään, että maksamisesta vastaavan laitoksen pyynnöstä lääkärintarkastuksen voi tehdä asuinpaikan toimivaltainen laitos tämän soveltamassa lainsäädännössä säädetyn menettelyn mukaisesti.

22. Asetuksen N:o 574/72 51 artiklan 1 kohdan viimeinen virke on tärkeä säännöksen tulkinnalle kokonaisuudessaan, koska siinä säädetään, että maksamisesta vastaavalla laitoksella säilyy oikeus tarkastuttaa edunsaaja itse valitsemallaan lääkärillä. Mielestäni tällä virkkeellä tarkoitetaan, että maksamisesta vastaavalla laitoksella säilyy oikeus viime kädessä päättää, tyytyykö se asuinpaikan laitoksen tekemän tutkimuksen tuloksiin vai teettääkö se tarkastuksen itse, riippumatta siitä, onko käynnistetty menettelyä edunsaajan tutkimiseksi hänen asuinpaikassaan.

23. Yhteisöjen tuomioistuin on jo tulkinnut asetuksen N:o 574/72 51 artiklan 1 kohtaa asiassa Martínez Vidal vuonna 1991 antamassaan tuomiossa. [4] Tämä tuomio sisältää tietyn määrän ohjeita, joista on hyötyä esillä olevaa asiaa ratkaistaessa. Yhteisöjen tuomioistuin vastasi tässä asiassa Amsterdamin Arrondissementsrechtbankin sille esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin. Pääasian riita-asiaan johtaneet tosiseikat olivat seuraavat: Espanjan kansalainen Martínez Vidal oli työskennellyt vuodesta 1963 alkaen merimiehenä Alankomaiden kauppalaivastossa. Hän oli lopettanut työnteon vuonna 1979 lantiokipujen vuoksi. Hän palasi Espanjaan, jossa häneltä leikattiin nikamavälilevyn pullistuma. Hän sai ensin viidenkymmenenkahden viikon ajan sairauskorvauksia, minkä jälkeen hänelle myönnettiin työkyvyttömyysetuus Alankomaiden lainsäädännön mukaisesti. Hänen työkyvyttömyyden asteensa katsottiin kuuluvan 80—100 prosentin työkyvyttömyysryhmään.

Espanjan sosiaaliturvalaitos teki Martínez Vidalille lääkärintarkastuksia ja lähetti maksamisesta vastaavalle laitokselle Alankomaihin lausunnon vuonna 1980 tehdystä leikkauksesta sekä vuosina 1982 ja 1984 laadittuja lisälausuntoja. Maksamisesta vastaava laitos kutsui edunsaajan tutkimuksiin Alankomaihin vuonna 1989 ottaen matkakulut vastattavakseen. Martínez Vidal kieltäytyi vastaamasta kutsuun, ilman että hän olisi vedonnut siihen, että hänen terveydentilansa estää matkustamisen, ja hän nosti maksamisesta vastaavaa laitosta vastaan kanteen tuomioistuimessa

4 — Asia C-344/89, Martínez Vidal, tuomio 27.6.1991 (Kok. 1991, s. I-3245).

Amsterdamissa vaatien päätöstä siitä, ettei hän ollut velvollinen menemään lääkärintarkastukseen Alankomaihin.

24. Arrondissementsrechtbank kysyi yhteisöjen tuomioistuimelta, voiko työkyvyttömyysetuuden maksamisesta vastaava laitos velvoittaa edunsaajan, joka voi matkustaa ilman, että siitä on vaaraa hänen terveydelleen, tulemaan tutkimuksiin jäsenvaltioon, jossa maksamisesta vastaava laitos sijaitsee, silloin kun laitos käyttää sille asetuksen N:o 574/72 51 artiklan 1 kohdassa annettua oikeutta tarkastuttaa työkyvyttömyysetuuden saaja itse valitsemallaan lääkärillä.

25. Yhteisöjen tuomioistuin vastasi tuomiossaan, että 51 artiklan 1 kohtaa ei voida tulkita siten, että työkyvyttömyyden osalta toimivaltainen laitos voi joko pyytää asuinpaikan laitosta tekemään lääkärintarkastuksen tai tehdä sen itse. Jos tarkastus tehdään vain toimivaltaisen laitoksen pyynnöstä, tämä johtuu siitä, että tarkastus ei välttämättä ole aina edes tarpeellinen. Yhteisöjen tuomioistuin lisäsi, että kun aihetta on, asuinpaikan laitos tekee tarkastuksen, mikä ei estä toimivaltaista laitosta teettämästä lisätarkastusta, jos se katsoo tämän tarpeelliseksi. [5] Seuraavaksi yhteisöjen tuomioistuin vertasi tilannetta, jossa työntekijä sairastuu eri jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa sairausetuuden maksamisesta vastaava laitos sijaitsee, työkyvyttömyysetuuden saajan tilanteeseen tehdäkseen eron näiden välillä: sairastumistapauksessa asianomaisen hoito voi vaarantua matkan vuoksi, minkä johdosta häntä ei voida pakottaa tulemaan tutkimuksiin jäsenvaltioon, jossa maksamisesta vastaava laitos sijaitsee, sen sijaan työkyvyttömyystapauksessa maksamisesta vastaavan laitoksen tarkastusvaltaa ei voida samalla tavoin rajoittaa, vaan asianomaisen työntekijän matkustuskykyä on arvioitava joka tilanteessa erikseen.

Yhteisöjen tuomioistuin toteaa, että jäsenvaltioiden lainsäädännöt ovat hyvinkin erilaisia erityisesti työkyvyttömyyden osalta; jotta työkyvyttömyyden aste voidaan määritellä näiden lainsäädäntöjen mukaisesti, eri asiantuntijoiden on osallistuttava tarvittaviin tutkimuksiin, ja näiden asiantuntijoiden matkustamisesta aiheutuu huomattavia kuluja, eikä voida olla varmoja, että he löytävät asianomaisen oleskelu- tai asuinvaltiosta kaikki tutkimuksissa tarvittavat laitteet.

Yhteisöjen tuomioistuin päättelee tästä, että kun asianomaisen terveydentila sen sallii, hänen on maksamisesta vastaavan laitoksen pyynnöstä matkustettava laitoksen valitseman lääkärin tarkastettavaksi jäsenvaltioon, jossa laitos sijaitsee, sillä edellytyksellä, että laitos ottaa matka- ja oleskelukulut vastattavakseen. [6]

5 — Ks. edellä alaviitteessä 4 mainittu asia Martínez Vidal, tuomion 9 kohta.

6 — Ks. edellä alaviitteessä 4 mainittu asia Martínez Vidal, tuomion 15 ja 17 kohta.

26. Asetuksen N:o 574/72 51 artiklan 1 kohdan oikean tulkinnan on mielestäni perustuttava sekä säännöksen sanamuotoon että yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainittuun oikeuskäytäntöön, joka voidaan tiivistää seuraavasti:

1) Työkyvyttömyysetuuksia saavan henkilön, joka asuu muussa jäsenvaltiossa kuin missä maksamisesta vastaava laitos sijaitsee, lääkärintarkastus on tämän laitoksen pyynnöstä suoritettava asuinvaltion toimivaltaisessa laitoksessa tämän soveltaman lainsäädännön mukaisesti.

2) Maksamisesta vastaavalla laitoksella säilyy oikeus tarkastuttaa edunsaaja itse valitsemallaan lääkärillä. Jos laitos päättää käyttää tätä oikeutta ja edunsaajan terveydentila sen sallii ja jos laitos ottaa matka- ja oleskelukulut vastattavakseen, edunsaaja voidaan velvoittaa tulemaan tutkimuksiin jäsenvaltioon, jossa maksamisesta vastaava laitos sijaitsee.

27. Landelijk instituut sociale verzekeringenin ja Alankomaiden hallituksen kantojen vastaisesti katson, että sama soveltuu myös entisiin rajatyöntekijöihin. Ensinnäkään tulkinnalla ei saa tehdä eroja, joita säännökseen ei sisälly. Toiseksi mikään ei takaa sitä, että työkyvyttömyysetuuksia saava rajatyöntekijä asuu samassa paikassa kuin silloin, kun hän oli vielä työelämässä. Työkyvyttömyysetuuksia saaville henkilöille tarkoitetussa poikkeuksessa ei olisi mitään järkeä, koska asetuksen N:o 1408/71, joka annettiin EY:n perustamissopimuksen 51 artiklaan sisältyvän valtuutuksen nojalla, yhtenä tavoitteena on taata etuuksien maksaminen siirtotyöläisille riippumatta siitä, missä jäsenvaltiossa he asuvat.

Kuultuani suulliseen käsittelyyn saapuneiden osapuolten huomautukset pyysin Landelijk instituut sociale verzekeringenin edustajaa ja Alankomaiden hallituksen asiamiestä selittämään tarkemmin, miksi yhteisöjen tuomioistuimen olisi tulkittava asetuksen N:o 574/72 51 artiklan 1 kohtaa siten, että sitä sovelletaan eri lailla riippuen siitä, onko edunsaajana entinen siirtotyöläinen. Heidän antamansa vastaukset eivät saaneet minua vakuuttuneeksi tällaisen tulkinnan ehdottamisesta yhteisöjen tuomioistuimelle.

28. En ole samaa mieltä Landelijk instituut sociale verzekeringenin kanssa, kun se väittää, että asetuksen N:o 574/72 121 artiklassa jäsenvaltiot oikeutetaan laatimaan hallinnollisia täytäntöönpanomääräyksiä, joista ei säädetä tämän asetuksen säännöksissä, ja että sairausvakuutusta, äitiyttä ja työkyvyttömyyttä koskevan, vuonna 1982 tehdyn Belgian ja Alankomaiden välisen sopimuksen 21 ja 23 §:ssä sallitaan, että maksamisesta vastaava laitos

teettää tutkimuksen suoraan, ilman että asuinvaltion toimivaltainen laitos osallistuu siihen. Erimielisyyteni perustuu seuraaviin syihin.

Ensimmäinen syy on se, että 121 artiklassa rajoitutaan antamaan jäsenvaltioille oikeus tehdä tarvittaessa sopimuksia, joilla täydennetään asetuksen N:o 1408/71 hallinnollista täytäntöönpanomenettelyä. Artiklan sanamuodosta seuraa, että tämänkaltaista sopimusta ei voida pitää oikeusperustana, joka oikeuttaisi tekemään poikkeuksia asetuksesta N:o 1408/71 tai asetuksesta N:o 574/72, jolla edellinen pannaan täytäntöön.

Toinen syy siihen, miksi vastustan pääasiassa valittajana olevan laitoksen väitettä, on se, että sopimuksen, johon se vetoaa, 21 ja 23 §:ssä enemmän tai vähemmän sanatarkasti toistetaan asetuksen N:o 574/72 51 artiklan 1 kohta. Joka tapauksessa näiden kahden pykälän sanamuotoa voidaan tulkita yhdenmukaisesti asetuksen 51 artiklan 1 kohdan kanssa.

29. Edellä olevan perusteella voidaan jo vastata ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen, että asetuksen N:o 574/72 51 artiklan 1 kohdan vastaista on, että jäsenvaltion maksamisesta vastaava laitos velvoittaa työkyvyttömyysetuuksia saavan henkilön tulemaan tutkimuksiin tämän jäsenvaltion alueelle, ilman että se ensin pyytää asuinvaltion toimivaltaista laitosta tekemään tutkimuksen; merkitystä ei ole sillä, että edunsaaja oli rajatyöntekijä invaliditeettiin johtaneen työkyvyttömyyden ilmetessä.

30. On kuitenkin katsottava, mitä Voetenin tapauksen kaltaisessa tapauksessa tapahtuu, eli kun asianomainen, joka olisi voitu tutkia Belgiassa alankomaalaisen maksamisesta vastaavan laitoksen pyynnöstä, vastaa tämän laitoksen kutsuun ja menee Alankomaihin tutkittavaksi, oletettavasti vapaaehtoisesti.

31. Silloin kun niitä oikeudellisia seuraamuksia, joista asianomainen voi kärsiä luopuessaan mahdollisuudesta tulla tutkituksi asuinpaikassaan, ei ole erityisillä säännöillä tarkennettu, on ne mielestäni määriteltävä ottamalla huomioon asetuksen N:o 574/72 51 artiklan 1 kohdan tavoite välttää niitä haittoja, joista työkyvyttömyysetuuksia saava henkilö joutuisi kärsimään, jos hänen olisi mentävä toiseen jäsenvaltioon. Yhdyn tässä yhteydessä Saksan hallituksen kirjallisissa huomautuksissaan esittämään näkökantaan. Yhteisöjen tuomioistuin on katsonut vastaavasti todetessaan asiassa Martínez Vidal antamassaan tuomiossa,[7] että 51 artiklan tavoite on suojella työkyvyttömyys- tai vanhuusetuuksia saavia henkilöitä erityisesti sellaisista matkoista aiheutuneista haitoista, joita

7 — Ks. edellä alaviitteessä 4 mainittu asia Martínez Vidal, tuomion 16 kohta.

he joutuvat tekemään mennäkseen lääkärintarkastukseen muuhun jäsenvaltioon, kuin missä he asuvat.

32. Ei ole kuitenkaan mitään epäilystä siitä, että maksamisesta vastaava laitos on samalla myös toimivaltainen laitos päättämään viime kädessä siitä, onko edunsaajalla oikeus jatkaa edun saamista. Laitoksella on oikeus osoittaa lääkäri, joka tekee lisätarkastuksen, vaikka se olisikin pyytänyt asuinpaikan laitosta tutkimaan asianomaisen. Koska 51 artiklassa ei tarkenneta paikkaa, jossa lisätarkastus on suoritettava, yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että on asianomaisen asiana matkustaa, jos maksamisesta vastaava laitos sitä häneltä pyytää ja jos hänen terveydentilansa sallii sen, edellyttäen että laitos vastaa matkustamisesta aiheutuneista kuluista.

33. Matkustaminen voi osoittautua erityisen suositeltavaksi, jos otetaan huomioon, kuten yhteisöjen tuomioistuin totesi edellä mainitussa asiassa Martínez Vidal antamassaan tuomiossa, [8] että jäsenvaltioiden lainsäädännöissä on erityisiä eroja työkyvyttömyyden osalta, ja jotta työkyvyttömyyden aste voidaan määritellä näiden lainsäädäntöjen mukaisesti, tutkimukset edellyttävät monien asiantuntijoiden, kuten Alankomaissa lääketieteen, työn ja oikeuden alan asiantuntijoiden osallistumista niihin.

Tätä väitettä tukee vielä se, että Alankomaiden vuoden 1993 elokuussa voimaan tulleen lainsäädäntöuudistuksen myötä työkyvyttömyyden asteen arviointiperusteiden muuttuminen johti siihen, että sellaisen työntekijän kuten Voetenin, jonka työkyvyttömyyden aste oli aiemman lainsäädännön mukaisesti 80—100 prosenttia, uuden lainsäädännön mukainen työkyvyttömyyden aste olikin vain 25—35 prosenttia, eli hän kuuluikin uudestaan aktiiviväestöön.

34. Ottaen huomioon, että asetuksen N:o 574/72 51 artiklan 1 kohdan päätavoitteena on suojella työkyvyttömyys- tai vanhuusetuuksia saavaa henkilöä, katson, että jos asianomainen luopuu mahdollisuudesta tulla ensin tutkituksi asuinvaltionsa toimivaltaisen laitoksen toimesta ja jos hän saapuu tutkimuksiin jäsenvaltioon, jossa maksamisesta vastaava laitos, joka hänet on kutsunut, sijaitsee, hän ei voi perua suostumustaan, jos hän ei ole tyytyväinen tutkimuksen tulokseen.

Lisäksi, jos alankomaalainen laitos olisi esillä olevassa asiassa pyytänyt belgialaista laitosta tekemään ensimmäisen tutkimuksen, joka olisi tehty Belgian lainsäädännön mukaisesti, voidaan olettaa, että maksamisesta vastaava laitos olisi seuraavaksi kutsunut Voetenin tarkastettavaksi uuden lain arviointiperusteiden mukaisesti.

8 — Ks. edellä alaviitteessä 4 mainittu asia Martínez Vidal, tuomion 14 kohta.

35. Edellä olevan mukaisesti ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen ehdottamaani vastaukseen on syytä lisätä, että kun asianomainen on luopunut asetuksen N:o 574/72 51 artiklan 1 kohdassa hänen edukseen säädetystä menettelystä ja kun hän vapaaehtoisesti menee jäsenvaltioon, jossa maksamisesta vastaava laitos sijaitsee, hän ei voi, jos hän on tyytymätön tutkimuksen tulokseen, enää vaatia menettelyn uudelleen aloittamista siten, että hänet tutkittaisiin ensin asuinvaltion toimivaltaisessa laitoksessa.

B *Toinen kysymys*

36. Kansallinen tuomioistuin kysyy toisessa kysymyksessään, onko asetuksen N:o 574/72 40 artiklan vastaista, että silloin, kun työkyvyttömyysetuus määritellään ensimmäistä kertaa, toimivaltainen laitos määrittelee työkyvyttömyyden asteen omien ainoastaan lääkäripalveluidensa suorittaman lääkärintarkastuksen tulosten perusteella, ilman että työntekijän on ensin tutkinut sen jäsenvaltion toimivaltainen laitos, jonka alueella hän asuu.

37. Landelijk instituut sociale verzekeringen väittää, että tämän säännöksen mukaan jäsenvaltion toimivaltaisen laitoksen on työkyvyttömyyden astetta määrittäessään otettava huomioon asiakirjat ja lääkärinlausunnot, jotka ovat jonkun muun jäsenvaltion toimivaltaisen laitoksen hallussa. Landelijk instituut sociale verzekeringenin mukaan ei voida väittää, että asuinvaltion toimivaltaisen laitoksen pitäisi tehdä ensimmäinen lääkärintarkastus. Se lisää, että jos asianomainen on tehnyt hakemuksensa sen jäsenvaltion laitokselle, jonka lainsäädännön soveltamisalaan hän sillä hetkellä kuului, olisi epäloogista, että tämän pitäisi lähettää hänet tutkittavaksi laitokseen, joka sijaitsee hänen asuinvaltiossaan.

38. Alankomaiden hallitus ehdottaa kieltävää vastausta toiseen kysymykseen. Se väittää, että asetuksen N:o 574/72 40 artiklassa ja 51 artiklan 1 kohdassa oleva ero selittyy niiden sisältämien tavoitteiden erilaisuudella. Ensimmäisessä ilmoitetaan ne säännöt, joiden avulla oikeus etuuksiin erityistä kansallista lainsäädäntöä soveltamalla voidaan määritellä, mihin vaaditaan työntekijän terveydentilan arviointi, joka on välttämättä erilainen kuin 51 artiklassa, jossa ilmoitetaan ne menettelysäännöt, joiden mukaan voidaan tarkistaa, onko työkyvyttömyysetuuksia jo saavan työntekijän terveydentila pysynyt muuttumattomana.

39. Saksan hallitus ehdottaa myös kieltävää vastausta toiseen kysymykseen samoilla perusteilla, kuin mihin se vetosi ensimmäisen kysymyksen osalta.

40. Komission mukaan asetuksen N:o 574/72 40 artiklan sanamuodosta ei voida johtaa, että asianomaisen olisi käytävä lääkärintarkastuksessa asuinvaltiossaan ennen kuin toimivaltainen laitos voisi tehdä tarkastuksen, koska säännöksessä viitataan ainoastaan "muiden jäsenvaltioiden laitoksiin", millä tarkoitetaan jokaista jäsenvaltiota, jossa asianomainen on hakenut työkyvyttömyysetuuksia tai jossa hänellä jo on oikeus tällaiseen etuuteen. Yleensä kyseessä ei ole asuinvaltio, vaan ne jäsenvaltiot, joissa hän on työskennellyt ja joissa hänet on vakuutettu tätä riskiä vastaan.

41. Jotta tähän kysymykseen voidaan vastata, on mielestäni lähdettävä siitä yhteydestä, johon asetuksen N:o 574/72 40 artikla sijoittuu. Tämä artikla, jonka otsikkona on "Työkyvyttömyyden asteen määrittäminen", sijoittuu asetuksen 3 lukuun. Tässä luvussa säädetään työkyvyttömyys-, vanhuus- ja jälkeenjääneiden eläkkeistä. Sen 35 ja 36 artiklassa ilmoitetaan ne säännöt, joissa säädetään menettelyistä etuuksia koskevien hakemusten osalta; nämä menettelyt vaihtelevat sen mukaan, minkätyyppisen lainsäädännön soveltamisalaan työntekijä on työelämänsä aikana kuulunut.

42. Asiakirja-aineistosta selviää, että Beckers kuului työelämänsä aikana ja siihen saakka, kun hän jätti työkyvyttömyysetuuksia koskevan hakemuksen, asetuksen N:o 1408/71 liitteessä IV olevan A osan J-kirjaimen kohdalla (Alankomaat) mainitun lainsäädännön soveltamisalaan; liitteessä luetellaan ne lainsäädännöt, joiden mukaan työkyvyttömyysetuuksien määrä on riippumaton vakuutuskauden pituudesta.

Tämän vuoksi Beckersin etuuksia koskevaan hakemukseen sovelletaan asetuksen N:o 574/72 35 artiklassa tarkoitettua menettelyä. Tämän säännöksen mukaan työntekijän on saadakseen työkyvyttömyysetuuksia toimitettava hakemus joko sen jäsenvaltion laitokselle, jonka lainsäädännön alainen hän oli, kun invaliditeettiin johtanut työkyvyttömyys ilmeni, tai asuinpaikan laitokselle, joka toimittaa hakemuksen ensin mainitulle laitokselle.

43. Tämän säännöksen nojalla Beckersillä oli siten mahdollisuus esittää hakemuksensa yhtä hyvin Belgiassa, jossa hän asuu, kuin Alankomaissa, jossa sijaitsee sen jäsenvaltion laitos, jonka lainsäädännön soveltamisalaan hän kuului työkyvyttömyyden ilmetessä. Jos hän olisi esittänyt hakemuksen Belgiassa eikä suoraan Alankomaissa, toimivaltainen belgialainen laitos olisi toimittanut hakemuksen alankomaalaiselle laitokselle, joka oli sen lopullinen vastaanottaja.

44. Kun hakemus on sen laitoksen käsiteltävänä, jolle se on osoitettu, ainoastaan tämä laitos on mielestäni toimivaltainen määrittämään asianomaisen työkyvyttömyyden asteen. Asetuksen N:o 574/72 40 artiklan, joka on ainoa artikla, jonka tavoitteena on säätää

menettelyn tätä vaihetta, sanamuodostakaan ei voida johtaa, että hakijan piti tai hän voi tässä tarkoituksessa mennä edeltävään lääkärintarkastukseen asuinvaltionsa laitoksen lääkäriasemalle.

C *Kolmas kysymys*

45. Ei saa unohtaa, että asetuksen N:o 1408/71 39 artiklassa, jossa on säännöt etuuksien myöntämisestä silloin, kun työntekijä on kuulunut ainoastaan sellaisten lainsäädäntöjen piiriin, joiden mukaan työkyvyttömyysetuuksien määrä on riippumaton vakuutuskausien pituudesta, säädetään, että sen jäsenvaltion laitos, jonka lainsäädäntöä sovellettiin silloin, kun invaliditeettiin johtanut työkyvyttömyys ilmeni, määrää tämän lainsäädännön mukaisesti, täyttääkö asianomainen henkilö etuuksien saamiselle asetetut edellytykset. Katson, että lääketieteelliset edellytykset kuuluvat näihin edellytyksiin. Katson siten, että yllämainitulla laitoksella ei ole velvollisuutta ottaa yhteyttä asuinpaikan laitokseen ja pyytää tätä tutkimaan asianomaista työntekijää.

47. Kansallinen tuomioistuin on esittänyt kolmannen kysymyksen ainostaan sitä tilannetta varten, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa kieltävästi toiseen kysymykseen. Koska ehdotan kieltävää vastausta, tutkin myös kolmannen kysymyksen, jolla kansallinen tuomioistuin kysyy, onko ratkaisu sama silloin, kun toimivaltainen laitos ei ole pyytänyt, eikä siten ottanut huomioon, asuinpaikan laitoksesta saatavia asiakirjoja ja lääkärinlausuntoja tai tietoja, vaan se on tyytynyt tutustumaan niiltä lääkäreiltä saataviin potilastietoihin, jotka ovat hoitaneet työntekijää laitoksen sijaintivaltiossa.

46. Ehdotan siten, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa toiseen ennakkoratkaisukysymykseen, että asetuksen N:o 574/72 40 artiklan vastaista ei ole se, että myöntäessään oikeuden työkyvyttömyysetuuteen toimivaltainen laitos määrittää työntekijän työkyvyttömyyden asteen ainoastaan itse suorittamansa lääkärintarkastuksen perusteella.

48. Landelijk instituut sociale verzekeringen ja Alankomaiden hallitus korostavat tässä yhteydessä, että asetuksen N:o 574/72 40 artiklassa ei velvoiteta sen jäsenvaltion laitosta, jonka lainsäädännön soveltamisalaan työntekijä kuului työkyvyttömyyden ilmetessä, pyytämään työntekijän asuinvaltion toimivaltaiselta laitokselta lääkärinlausuntoja. Niiden mukaan artiklassa säädetään vain, että toimivaltaisen laitoksen on otettava huomioon ne mahdolliset asiakirjat ja lausunnot, jotka muissa jäsenvaltioissa sijaitsevat laitokset ovat laatineet.

49. Saksan hallitus on sitä mieltä, että toimivaltaisen laitoksen on päätöksentekohetkellä otettava huomioon työntekijän asuinvaltiosta saatavat lääkärinlausunnot lääkärintarkastusten toistamisen, eli kaksinkertaisen työn välttämiseksi. Saksan hallitus mainitsee esimerkkinä kausityöntekijän, joka on jo vedonnut oikeuteen saada työkyvyttömyyseläkettä sen jäsenvaltion sosiaaliturvalaitokselta, jonka alueella hän on ja jolle tämä laitos on jo tehnyt lääkärintarkastuksen.

50. Komissio puolestaan väittää, että määrittääkseen työkyvyttömyyden asteen toimivaltainen laitos voi tehdä suoraan ensimmäisen lääkärintarkastuksen, vaikka sen on otettava huomioon ne asiakirjat ja lääkärinlausunnot sekä hallinnolliset lausunnot, jotka muussa jäsenvaltiossa sijaitseva laitos on laatinut.

51. Asetuksen N:o 574/72 40 artiklan tulkinnassa on mielestäni jälleen otettava huomioon ne käsitteet, joilla se on laadittu, sekä se yhteys, johon se sijoittuu. Ensinnäkään tässä säännöksessä ei viitata missään vaiheessa asuinvaltioon, vaan siinä säädetään konkreettisesti, että "työkyvyttömyyden astetta määrittäessä jäsenvaltion laitoksen on otettava huomioon asiakirjat, lääkärinlausunnot ja hallinnolliset tiedot, jotka se on saanut muiden jäsenvaltioiden laitoksilta — — ".

52. Tästä muotoilusta voidaan päätellä, että asuinvaltio voi olla mikä tahansa muista jäsenvaltioista tai jäsenvaltio, jossa toimivaltainen laitos sijaitsee. Belgiassa asuvan mutta Alankomaiden lainsäädännön soveltamisalaan kuuluvan Beckersin tilanne voisi olla ensimmäisen olettaman kaltainen, kun taas sellaisen henkilön tilanne, joka olisi työskennellyt muissa jäsenvaltioissa ennen työskentelyä ja asumista esimerkiksi Alankomaissa, kuuluisi toisen olettaman piiriin.

53. Toiseksi asetuksen N:o 574/72 40 artikla koskee sitä menettelyä, jonka mukaan työkyvyttömyyden aste voidaan määrittää siirtotyöläisille, jotka kuuluvat yksinomaan asetuksen N:o 1408/71 liitteessä IV olevassa A kohdassa mainittujen niiden lainsäädäntöjen soveltamisalaan, joiden mukaan työkyvyttömyysetuuksien määrä on riippumaton vakuutuskausien pituudesta. Sitä vastoin määritettäessä niiden työntekijöiden työkyvyttömyyden astetta, jotka kuuluvat kahden tai useamman jäsenvaltion sellaisen lainsäädännön soveltamisalaan, joista ainakin yhden mukaan etuuden määrä riippuu vakuutuskausien pituudesta tai asuinpaikasta, on sovellettava asetuksen N:o 574/72 44 artiklaa.

54. Asetuksen N:o 574/72 40 artiklassa säädetty menettely mielestäni vain täydentää edellisessä artiklassa säädettyä menettelyä, jonka mukaan laitos, joka on saanut etuuksia koskevan hakemuksen, ottaa tarvittaessa yhteyttä

laitokseen, jonka piiriin asianomainen viimeksi on kuulunut, tai tarvittaessa kaikkien niiden jäsenvaltioiden laitoksiin, joissa hän oli työskennellyt, voidakseen saada todistuksen saavutetuista vakuutuskausista.

55. Siten asetuksen N:o 574/72 40 artiklan, jonka mukaan jäsenvaltion laitoksen on työkyvyttömyyden astetta määrittäessään otettava huomioon lääkärinlausunnot ja hallinnolliset tiedot, jotka se on saanut muiden jäsenvaltioiden laitoksilta, säännöksiä voidaan soveltaa ainoastaan kahden edellytyksen täyttyessä: yhtäältä työntekijän on pitänyt työuransa aikana kuulua kahden tai useamman jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisalaan, ja toisaalta kaikkien näiden lainsäädäntöjen mukaan työkyvyttömyysetuuksien määrän on oltava riippumaton vakuutuskausien pituudesta. Mikäli näin ei olisi, olisi ollut turhaa, että yhteisön lainsäätäjä lisää 40 artiklan toiseen virkkeeseen, että jokaisella laitoksella säilyy *kuitenkin* oikeus saattaa hakija oman valintansa mukaisen lääkärin tutkittavaksi.

56. Edellä esitettyjen syiden perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa kolmanteen ennakkoratkaisukysymykseen, että asetuksen N:o 574/72 40 artiklan vastaista on, että sen jäsenvaltion laitos, jonka lainsäädännön soveltamisalaan työntekijä kuului silloin, kun invaliditeettiin johtanut työkyvyttömyys ilmeni, määrittää hänen työkyvyttömyyden asteensa ilman, että se ottaa huomioon muiden jäsenvaltioiden laitoksien hallussa olevia asiakirjoja ja lääkärinlausuntoja, kun työntekijä on kuulunut muiden jäsenvaltioiden sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisalaan ja kun nämä jäsenvaltiot ovat antaneet sille saman asetuksen 39 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen nämä asiakirjat ja lausunnot.

V Ratkaisuehdotus

57. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa Centrale Raad van Beroepin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 täytäntöönpanomenettelystä 21 päivänä maaliskuuta 1972 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 574/72 51 artiklan 1 kohdan vastaista on, että jäsenvaltion maksamisesta vastaava laitos velvoittaa työkyvyttömyysetuuksia saavan henkilön lääkärintar-

kastukseen tämän jäsenvaltion alueelle, ilman että se on ensin pyytänyt asuinvaltion toimivaltaista laitosta suorittamaan tutkimuksen. Sillä, että edunsaaja oli rajatyöntekijä invaliditeettiin johtaneen työkyvyttömyyden ilmetessä, ei ole tässä suhteessa merkitystä. Kuitenkin, jos asianomainen luopuu asetuksen N:o 574/72 51 artiklan 1 kohdassa hänen edukseen säädetystä menettelystä, ja kun hän vapaaehtoisesti menee jäsenvaltioon, jossa maksamisesta vastaava laitos sijaitsee, hän ei voi enää vaatia menettelyn uudelleenaloittamista siten, että hänet tutkittaisiin ensin asuinvaltion toimivaltaisessa laitoksessa, mikäli hän ei ole tyytyväinen tutkimuksen tuloksiin.

2) Asetuksen N:o 574/72 40 artiklan vastaista ei ole se, että myöntäessään oikeuden työkyvyttömyysetuuteen toimivaltainen laitos määrittää työntekijän työkyvyttömyyden asteen ainoastaan itse suorittamansa lääkärintarkastuksen perusteella.

3) Asetuksen N:o 574/72 40 artiklan vastaista on, että sen jäsenvaltion laitos, jonka lainsäädännön soveltamisalaan työntekijä kuului silloin, kun invaliditeettiin johtanut työkyvyttömyys ilmeni, määrittää hänen työkyvyttömyyden asteensa ilman, että se ottaa huomioon muiden jäsenvaltioiden laitoksien hallussa olevia asiakirjoja ja lääkärinlausuntoja, kun työntekijä on kuulunut muiden jäsenvaltioiden sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisalaan ja kun nämä jäsenvaltiot ovat antaneet sille saman asetuksen 39 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen nämä asiakirjat ja lausunnot.